

Ljubljana, 19. oktobra 2018

Zadeva: Nadzor porabe denarja v slovenski javni upravi

Minister g. Rudi Medved
Ministrstvo za javno upravo
Ljubljana

Spoštovani g. Minister Rudi Medved,

V SINTEZO-KCD dobivamo številna opozorila, da v javni upravi narašča število raznih agencij, komisij, svetov, odborov, itd. Nekateri od teh so nedvomno smiselni, potrebni in učinkoviti in opravičujejo svoj obstoj in stroške. Toda, ali res veste, kateri?!

Ali na vašem Ministrstvu (ali na Računskem sodišču ali kje drugje?) obstoji popoln pregled vseh teh institucij, njihovega delovanja in rezultatov, predvsem pa njihovih stroškov, ki se pokrivajo iz javnih sredstev? Ali je upravičena ocena javnosti, da številni od njih predstavljajo le prostor (in dodatne prihodke) za politike prejšnjih vlad in člane političnih strank, ki so »na čakanju«?

Poročilo Računskega sodišča (RS) »Učinkovitost ureditve financiranja in delovanja javnih agencij in skladov« (za leto 2014) se nanaša na učinkovitost ureditve financiranja in delovanja 15 (v letu 2015 že 17) javnih agencij in 8 (v letu 2015 že 14) javnih skladov, katerih ustanoviteljica je bila država. Splošna ugotovitev RS je bila, da ureditev financiranja in delovanja javnih agencij in javnih skladov v letu 2012 in 2013 v pretežnem delu ni zagotavljala učinkovitega sistema financiranja in delovanja, ker je veljavna ureditev omogočala preveč izjem, ki so jih dodatno omogočali še področni predpisi. Prostora za »čudno« delovanje institucij in njihovih vodstev je bilo veliko in preveč.

Zato je RS v letu 2015 poslalo svoje inšpektorje v agencije in sklade, ki so nato obljubile bolj »spodobno« delovanje, postavitev »merljivih, dosegljivih, pomembnih in časovno opredeljenih ciljev«.

Sprašujemo vas, spoštovani g. Minister, kakšni so dejanski rezultati glede na dane obljube oz. ali je dejansko vzpostavljen boljši nadzor nad delom javnih agencij in skladov?

Še slabša je slika »drugih oseb javnega prava«: številnih »komisij in delovnih teles« (seznam iz leta 2014 je kazal že 274 takšnih institucij!), ki so jih ustanovile in jih še vedno ustanavljajo vse vlade oz. njihova ministrstva. »Komisije, odbori, sveti, delovne skupine...« imajo svoje vodje, predsednike, sekretarje, podsekretarje in druge javne uslužbence višjega ranga. Seveda se vse financirajo iz državnega proračuna.

In še slabša je slika najetih »svetovalcev vlade«, ki po pogodbah svetujejo vsem mogočim vladnim institucijam. Neuradni podatki kažejo na visoke izplačane zneske mnogim svetovalcem, zlasti pravnikom (čeprav imajo vsa Ministrstva zaposlene številne pravnike).

Živahno delovanje in ustanavljanje vedno novih in novih institucij »drugih oseb javnega prava« in nepregledno najemanje najrazličnejših svetovalcev nas je vzpodbudilo, da vam postavimo nekaj vprašanj:

- 1) Po kakšnem zakonu ali kakšnem drugem pravnem aktu lahko nekdo (kdo in kdaj?) ustanovi javno agencijo, javni sklad, »komisijo« (ali drugo delovno telo) oz. jo ukine?
- 2) Koliko dodatnega proračunskega denarja je dovoljeno Ministrstvu za funkcioniranje raznih institucij in plačevanje raznih svetovalcev? Koliko dodatnih ljudi je v njih tako ali drugače vključenih (zunanji sodelavci, pogodbeniki)?
- 3) Kdo nadzira njihovo delo, kdo jim določa njihov program dela in kdo ocenjuje uspešnost (ali neuspešnost) njihovega dela, kdo jim določa njihovo kadrovskega zasedbo? Komu morajo letno poročati o svojem delu in financiranju?
- 4) Kdo določa plače v »komisijah, odborih, svetih, delovnih skupinah«, njihovim vodjem, pomočnikom... in kdo nadzira njihovo učinkovitost? Kdo lahko najame svetovalca, ki ga potrebuje ali »potrebuje« pri svojem delu? Kdo določi višino pogodbe za svetovalca? Ali so tu kakšne omejitve, ali pa to lahko vsak Minister ali državni sekretar počne po svoji lastni presoji?
- 5) Kakšen je vaš odnos kot ministra do tega vprašanja in kakšno politiko nameravate voditi v svojem mandatu, kar zadeva to razcvetelo demokracijo oz. upravo?
- 6) In nazadnje: ali imate pregleden spisek vseh teh »institucij« in svetovalcev ter pregled njihovih stroškov v letu 2017? V naši SINTEZI-KCD smo namreč prepričani, da ste tak pregled zahtevali v primopredaji od prejšnjega ministra. Če ga imate, vas prosimo, da nam ga posredujete, saj nazadnje gre za javni denar in Civilna družba ima pravico vedeti, kaj in kdo se financira iz teh sredstev. In če ga še nimate, kdaj ga lahko pričakujemo?

Na to, kako pomembno je to vprašanje, vas lahko opozorimo tudi z nekaj navedki iz knjige »Javna hiša Slovenija« (avtorjev Francija Demšarja in Renate Zatler), ki kvalitetno analizira javni sektor, pa tudi institucije, o katerih pišemo v tem gradivu:

»Kot nosilci političnih funkcij so ustanovili povsem nepotrebne nove osebe javnega prava, da bi si v času po volitvah priskrbeli direktorska mesta v zavodih, agencijah in podobnih osebah javnega prava, ki se financirajo iz proračuna.« »Če razvitost družbe merimo po stanju kompetentnosti njene javne uprave, smo lahko upravičeno zaskrbljeni.« »Slovenija v javnem sektorju žal ni uresničila učinkovitega upravljanja človeških virov.« »Država, ki skoraj vso energijo vlaga v kadrovanje, se seveda ne more posvetiti vzpostavljanju sistemkega reda v javnem sektorju: enotnim pravilom, preglednosti, nadzoru.« »Potrebovali bi več nadzornih mehanizmov, ki bi poskrbeli, da se avtonomija korektno izvaja.« Itd.

Za čim hitrejši odgovor na naša vprašanja se vam v naprej zahvaljujemo.

S spoštovanjem in pozdravi.

Za SINTEZO-KCD

Predsedujoči:

Emil Milan Pinter

predlog pripravil:

Vito Šoukal

Dopis posredujemo tudi Predsedniku Računskega sodišča in medijem.